

โครงการพระราชดำริ

ดอยคำ

Doi Kham

คำนำ

ตลอด ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ พระองค์มีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของพสกนิกรชาวไทยกว่า ๔,๖๐๐ โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการล้วนแสดงถึงพระอัจฉริยภาพ พระวิริยะอุตสาหะ และพระราชปณิธานที่จะขจัดปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร ทรงทุ่มเทพระวรกายในการเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ห่างไกล พระราชทานแนวพระราชดำริ แนวทางการดำเนินงาน และคำแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหา รวมถึงทรงสร้างสรรค์นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ด้วยพระองค์เอง จนทำให้โครงการเหล่านั้นสำเร็จลุล่วงด้วยดี

หนังสือชุด **ศาสตร์พระราช** ได้นำโครงการตามพระราชดำริที่เป็นแบบอย่างอันดีในการศึกษาหลักการทรงงานของพระองค์ท่าน ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อเป็นแรงบันดาลใจที่จะน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมนำหลักคิดและพระราชกรณียกิจของพระองค์ไปศึกษาค้นคว้าและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติสืบไป

ปวงข้าพระพุทธเจ้าขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า **สำนักพิมพ์สตาพอร์นบุ๊คส์**

Preface

During His 70-year reign, King Bhumibol Adulyadej, or King Rama IX, initiated more than 4,600 projects to improve the quality of life of His people. Each project reflects His intelligence, hard work, and determination to solve His people's problems. He visited His people often, no matter how near or far, and gave advice and solutions to local problems. He also invented tools to ensure each project would be a success.

The Art and Science of King Bhumibol Adulyadej Series gives knowledge and information about the King's theories, process, and thoughts about work and life – emphasizing King Rama IX's process of ‘Understand, Approach, and Develop,’ which guided his thinking and actions to improve quality of life of His people. We study what the King Bhumibol Adulyadej did for Thailand, so we can follow in His footsteps.

This series is dedicated to the loving memory of His Majesty, King Rama IX of Thailand, Bhumibol Adulyadej.

Respectfully,
The Satapornbooks Publishing Company

“

เรื่องที่เราจะช่วยชาวเขา และโครงการชาวนั้น มีประโยชน์โดยตรงกับชาวเขา ที่จะส่งเสริมให้ชาวเขามีความ
กินอยู่ดีขึ้น สามารถเพาะปลูกสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นรายได้กับเขาเอง ที่มีโครงการนี้ จุดประสงค์อย่างหนึ่งก็คือ
มนุษยธรรม หมายถึงให้ผู้อยู่ถิ่นทุรกันดาร สามารถที่จะมีความรู้ และพุงตัวมีความเจริญได้ อีกอย่างหนึ่งก็เป็นเรื่อง
ช่วยในทางที่ทุกคนเห็นว่าควรช่วย เพราะเป็นปัญหาใหญ่ ก็คือปัญหาเรื่องยาเสพติด ถ้าสามารถช่วยชาวเขาปลูกพืชที่
เป็นประโยชน์บ้าง เขาจะเลิกปลูกยาเสพติด คือฝิ่น ทำให้นโยบายปราบปรามการสูบฝิ่นและการค้าฝิ่นได้ผลดี อันนี้เป็น
ผลอย่างหนึ่ง ผลอีกอย่างหนึ่งซึ่งสำคัญมากก็คือ ชาวเขาเป็นผู้ที่ทำการเพาะปลูกโดยวิธีที่จะทำให้บ้านเมืองของเราไปสู่
หายนะได้โดยง่ายแล้วปลูกโดยวิธีที่ไม่ถูกต้อง ถ้าพวกเราทุกคนไปช่วยเขาก็เท่ากับไปช่วยบ้านเมืองให้มีความอยู่ดี
กินดี และความปลอดภัยอีกได้ทั่วประเทศ

”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
พระราชทานเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗

“

*I'd like to run projects to help the hill tribe people. I want them to be able to make a living and have a
better quality of life. They can farm for a living. We have a moral imperative to help people living in rural
areas by educating and enabling them to earn enough money for living. Everybody should act. If the hill tribe
people learn how to grow other plants, they should stop growing opium. We could reduce drug use and
trafficking. Another reason we should take action now is the hill tribe people do slash-and-burn agriculture
and if we don't stop them, there will be disasters. We must help them to save our country. In the end, I hope
we will be safe and live better.*

”

King Bhumibol Adulyadej
The Faculty of Agriculture, Chiang Mai University
January 10, 2517 B.E.

โครงการพระราชดำริ 'ดอยคำ'

Doi Kham

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จเยี่ยมราษฎรชาวไทยภูเขาทางภาคเหนือ

ความเป็นมา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ ตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ พระองค์ได้เสด็จไปเยี่ยมเยียนราษฎรชาวไทยภูเขาตามยอดดอยต่างๆ ซึ่งขณะนั้นการเดินทางเป็นไปอย่างยากลำบาก ทรงพบเห็นสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นและความยากจนของชาวเขา ที่ดำรงชีพด้วยการปลูกฝิ่น บุกรุกแผ้วถางและเผาป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย ป่าต้นน้ำลำธารถูกทำลายเป็นจำนวนมาก จึงมีพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือชาวเขาและขจัดพื้นที่ปลูกฝิ่น อันเป็นปัญหาสำคัญคือ ยาเสพติดที่แพร่หลายจากชุมชนชนบทไปสู่เมือง จนกลายเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ โดยมีพระราชดำริว่า “ถ้าจะให้ชาวเขาเลิกปลูกฝิ่นก็ต้องหาพืชอื่นที่ขายได้ราคาดีกว่า และมีความเหมาะสมปลูกในที่สูงมาให้ชาวเขาปลูกทดแทน”

Background

In 2507 B.E., King Bhumibol Adulyadej stayed at the Phu Phing Ratchaniwet Palace in Chiang Mai Province and visited the hill tribes there. He found the hill tribe people did slash-and-burn agriculture and grew opium for a living. The people were poor and lots forest land was destroyed. He wanted to initiate a project to help the hill tribe people and to eliminate opium cultivation because opium is a strong drug, which is harmful to people and the country. *“If we want to stop opium cultivation, we need to find crops which can sell better for the hill tribe people,”* said King Bhumibol.

ฝิ่น พืชสวยงามที่แฝงอันตราย ต้นเหตุปัญหายาเสพติดของชาติ

จึงเป็นที่มาในการริเริ่มจัดตั้ง **โครงการหลวงพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา** ขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการปลูกฝิ่น โดยทางโครงการได้ส่งเสริมให้ปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน ในระยะแรกนั้นเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกท้อและลิ้นจี่ ต่อมาจึงได้มีการส่งเสริมให้ปลูกแอปเปิล มันฝรั่ง ข้าวโพดหวาน ถั่วแดงหลวง และมินต์ รวมถึงแนะนำให้มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลาและแกะด้วย แต่พอมีผลผลิตออกมามากขึ้นก็เกิดปัญหาการหาตลาดรับซื้อไม่ได้เพราะพื้นที่ค่อนข้างห่างไกล เกษตรกรจึงถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา

So, He initiated the Hill Tribe Royal Project Foundation to help the hill tribe people. He encouraged the hill tribe people to grow other crops which would sell well and He improved their quality of life. Initially, farmers grew peaches and lychees. Later they grew apples, potatoes, sweet corn, kidney beans, and mint. They also kept fish and sheep. However, they overproduced and there were few markets to sell their produce in because the Hill Tribe Royal Project Foundation is located in a rural area and local re-sellers were not willing to pay much for their crops.

การปลูกไม้ผลยืนต้นทดแทนฝิ่น ช่วยให้ชาวไทยภูเขาเลิกทำไร่เลื่อนลอย เป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำอีกทางหนึ่ง

จุดกำเนิดดอยคำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จทอดพระเนตรการทำไร่ของเกษตรกรชาวไทยภูเขา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้ง **สหกรณ์ชาวเขา** ขึ้นในพ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ดูแลโครงการทดลองผลไม้เมืองหนาว ดอยปุย จำนวน ๔ คน จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน ๕ คน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน รวมไปถึงชาวเขาเผ่าเย้า และชาวจีนฮ่อ รวมทั้งหมด ๓๖ คน มาประชุมกันครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ที่วัดทุ่งจำลอง ตำบลแม่่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อริเริ่มการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์ขึ้น มีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือชาวเขาและชาวไร่ทุกคนทางด้านเกษตรกรรม และจัดให้มีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร อีกทั้งนำเอาผลผลิตไปเป็นอุตสาหกรรมหลัก โดยมีสถาบันคั่นคว่ำและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาในการผลิตอาหารสำเร็จรูป โดยโครงการโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปนั้น มีศาสตราจารย์ อมร ภูมิรัตน์ ในนามของสถาบันคั่นคว่ำและผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการดำเนินการอยู่ภายใต้การควบคุมของ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี องค์ประธานมูลนิธิโครงการหลวง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระทานคำแนะนำแก่ชาวไทยภูเขา (ภาพจาก www.doikham.co.th)